

Univerzitet
Donja Gorica

Revitalizacija Štamparije Obod na Cetinju

Autori:
Jovana Milović
Haris Bajramović

prode

Opis projekta u razvoju i osnova za "creative brief" promotivnog paketa

Štamparija Obod iza sebe ima istoriju dugu 500 godina i nastavlja tradiciju štamparije Crnojevića iz 1494. godine, najstarije štamparije na jugoistoku Evrope i prve državne štamparije u svijetu.

Ideja predstojeće obnove započinje s povratkom prvobitnog arhitektonskog plana zgrade, koji se mijenja tokom vremena, uklanjanjem nekih pregradnih zidova i generalnim vraćanjem rasporeda prostorija na osnovu prvobitnog rješenja.

Ovaj nacrt projekta predlaže puno ostvarenje inovativnih potencijala štamparije, kroz ideju muzeja koji proizvodi.

Jedan dio prostorija štamparije adaptiraće se tako da dobije muzejsku funkciju, u isto vrijeme zadržavajući svoju proizvodnu djelatnost, kao živi i interaktivni muzej štamparstva, koji bi posjetiocima približio mašine stare više stotina godina i upoznao ih s razvojem proizvodnih procesa ove djelatnosti koja je promijenila našu civilizaciju.

Realizacija ovakvog projekta bila bi jedinstven poduhvat u svijetu, koji bi od štamparije (koja ima i potpuni kredibilitet da se tako postavi jer je nastala samo 40 godina nakon Gutenbergove) stvorio nacionalni brend prepoznatljiv po nesvakidašnjem spajanju preduzetničke funkcionalnosti i kulturno-istorijske vertikale.

Trenutni izgled zgrade

Svaki posjetilac treba da osjeti miris star pet vjekova dok prolazi kroz prostorije pregrađene staklenim zidovima. Time se širokoj populaciji otvara svijet štamparstva koji je godinama skrivan i

umalo zaboravljen.

Cilj je, takođe, i povezati tri generacije ljudi naše Prijestonice, uspostaviti kontakt između najstarijih radnika, poznavalaca zanata, i mlađih i najmlađih njihovih nasljednika, što će, svakako, zainteresovati mlade generacije da više njeguju i cijene pisano riječ, slovo i štampani materijal.

Stakleni zidovi predstavljaju prizmu kroz koju jeće biti moguće sagledati i pola decenije novijeg istorijskog postojanja. Prelaskom iz jedne prostorije u drugu, prolazimo kroz različite dekade od značaja koje su obilježene brojnim događajima, štampanom knjigom, mašinama... Mašine koje se nalaze u vlasništvu štamparije Obod su jedine te vrste u Crnoj Gori. Očuvane su i funkcionalne, što će za muzej biti atrakcija, koja će posjetiocima omogućiti da sagledaju proces izrade knjige kao i evoluciju koja se, u međuvremenu, desila u štamparstvu. Ovim putem ne samo da se otvara mogućnost za značajnu inovativnost Kompanije u marketinškom pristupu, već se podiže i vrijednost svakog eksponata, njeguje kulurološki kontekst objekta i širi znanje.

U ovom okviru, izvdajaju se dva ključna faktora: kulurološki i preduzetničko-produktivni. Svaki od njih je potrebno posebno podržati a na kraju ih i povezati u jednu cjelinu. Kulurološki se afirmiše kroz tradiciju, široku lepezu eksponata i ostatak starih štampanih djela. Povećanje produktivnosti i konkurentnosti se ogleda u aktuelnoj proizvodnji kao i zadovoljavanju potreba savremenog tržišta.

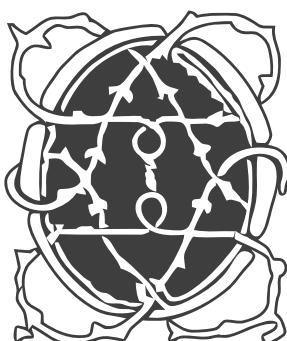
Jedan od ciljeva projekta jeste da se, pored impresije i povezivanja sa radnicima i radnom atmosferom, svaki posjetilac zainteresuje za štamparstvo. Tim putem se izdvaja i posebna marketinška uslužna djelatnost koja će omogućiti posjetiocima da, koristeći tradicionalnu tehnologiju, odštampaju neki motiv ili tekst po želji. Cilj je da, kroz inovaciju proizvoda, osim vizuelnog, bude zastavljen i preduzetničko-praktični aspekt, koji je posebno atraktivan mlađim generacijama.

Savremenom crnogorskom društvu je potrebno da se informiše i upozna s ovom štamparijom i njenom, u svjetskim uslovima, istorijski relevantnom djelatnošću; a mlađim generacijama – da nauče da vrednuju tekovine koje će im biti ostavljene u amanet. Ovaj živi muzej neće predstavljati klasičan tip muzeja, sastavljen od velikog broja statičnih objekata pored kojih su postavljene table s informacijama, već će kroz intenzivnu interaktivnost zaposlenih i posjetilaca

dobiti dimenziju koja će ga izdvojiti od svega postojećeg na našem kontinentu i svrstati u izuzetne muzeje svjetskog ranga.

Projekat će pospiješiti osvješćivanje građana u pogledu zanemarenih kulturnih dobara, kao i unapređenje svijesti o značaju korišćenja usluga štamparije Obod, dok će turistička ponuda Prijestonice dobiti jednu novu atraktivnu cjelinu koja će Cetinje još jednim povodom postaviti na mapu svjetskih gradova najbogatijeg kulturno-istorijskog nasljeđa.

Muzej će se izdvojiti kao jedinstven u Evropi po sadržaju i ideji, čime će, svakako, privući i veliki broj turista svojom nesvakidašnjom pojавom. Time će doći do povećanja internacionalne relevantnosti ove štamparije, čime će se njena kulturna i preduzetnička ponuda etabrirati kao značajna sastavnica u novouspostavljenom i aktuelnom procesu brendiranja naše države.

штампарија
ОБОД дд
Ц Е Т И Њ Е

Logo štamparije

Koncept živog muzeja

Prostorni plan muzeja

1	Đurađov zavjet	6	Toaleti
2	Prvi štampar	7	Kafe
3	Oktoih	8	Suvenirnica
4	Moderna štamparija	9	Edukocentar
5	Stara štamparija	10	Atrium

Pojašnjenje prostornog plana

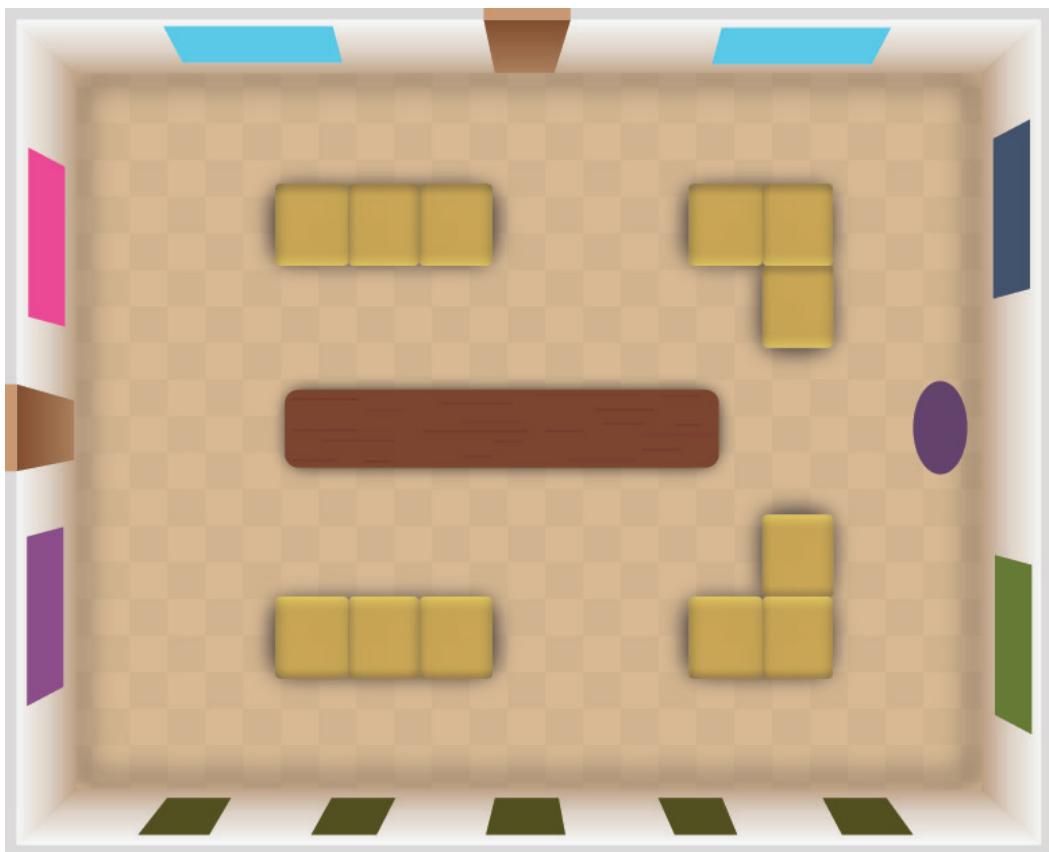
Prostorni koncept Živog muzeja osmišljen je sa ciljem da posjetioce uvuče u atmosferu srednjevjekovne Crne Gore kao i ljudi i događaja koji su je tada oblikovali u kulturološkom smislu. Đurađ Crnojević svojom vizijom i Štampar Makarije svojim znanjem promijenili su tok istorije Crne Gore, upisavši je kao zemlju u kojoj je štampana prva južnoslovneska knjiga i obilježivši je kao zemlju koja je imala prvu nacionalnu štampariju na svijetu. Svojim djelima, zaslužili su ponosno mjesto u Crnogorskoj istoriji, a ovaj muzej svojim postavkama i konceptom ima za cilj da posjetioce sa tim i upozna. Njihova prva i najznačajnija relikvija, svakako je Oktoih prvoglasnik, zbog čega zaslužuje poseban kutak u ovom domu. U pažljivo osmišljenom prostoru dobiće priliku da posjetiocima pokaže svu svoju ljepotu i bogatstvo izrade i značenja.

Živi muzej postavljen je intuitivno da vodi posjetioce od jednog do drugog *događaja*, hronološkim redom, kako ništa ne bi propustili. Tako, nakon putovanja kroz istoriju dolazimo do dijela u kom se susreću prošlost i sadašnjost. *Između dva vremena*, dio je muzeja iz kojeg je moguće u istom trenutku zaviriti u Štampariju Obod iz 15. vijeka, ali i u savremenu i funkcionalnu današnju Obod Štampariju.

Ovaj prostor sa svim pratećim prostorijama, posvećen je jednom bljesku u istoriji Crne Gore, koji se samo kroz ovakve aktivnosti može ponoviti.

Đurađov zavjet je prva stanica posjetioca na proputovanju kroz Živi muzej koja ima za cilj da posjetioca upozna da likom i djelom Đurađa Crnojevića. Đurađ Crnojević zaslužan je za osnivanje prve štamparije u Crnoj Gori u kojoj je štampana prva knjiga u Crnoj Gori. Ovaj vizionar, sin i nasljednik Ivana Crnojevića zavjetovao se da će se boriti za očuvanje rukopisnih crkvenih knjiga, koje su bile ugrožene pod osmanskom vlašću. Svoju riječ je i održao, a njegova zaostavština može se videti u ovoj prostoriji koja slavi njegov zavjet.

Prostorija "Đurađov zavjet"

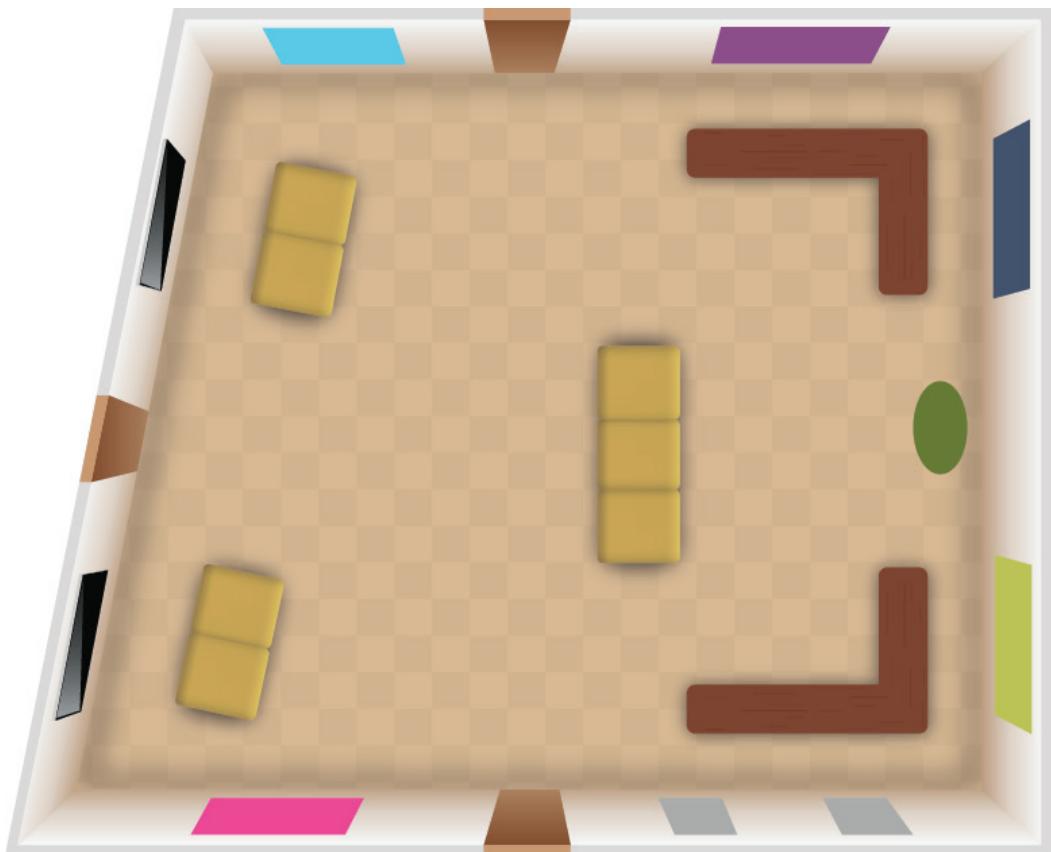

- 1** Grb Crnojevića
- 2** Statua Đurađa Crnojevića
(urađena po uzoru na statuu
Ivana Crnojevića na Cetinjskom trgu)
- 3** Grb Đurađa Crnojevića
- 4** Porodično stablo Đurađa Crnojevića
- 5** Zid Đurađov zavjet, zid koji reprezentuje
Štampariju Crnojevića
- 6** Zid Đurađova zaostavština,
zid koji reprezentuje knjige
štampane pod rukovodstvom
Đurađa Crnojevića
- 7** Muzejski eksponati
- 8** Klupe za posmatranje
- 9** Vitrina sa eksponatima

Legenda prostorije

Upoznavši se zaostavštinom Đurađa Crnojevića, posjetilac nastavlja putovanje ulaskom u drugu prostoriju gdje upoznaje drugu najznačajniju osobu za razvoj štamparije. Jeromonah Makarije ili Štampar Makarije bio je prvi štampar sa prostora Južnih Slovena, koji je pretvorio je viziju u stvarnost. Štampar Makarije svojim znanjem stečenim u Veneciji, nakon godinu dana slaganja slova oštampao je prvu crnogorsku knjigu, Oktoih – prvoglasnik. Doprinio je Štampariji Crnojevića, uvođenjem nove tehnike štampanja naslova poglavlja iz jednog kliše

Prostorija "Prvi štampar"

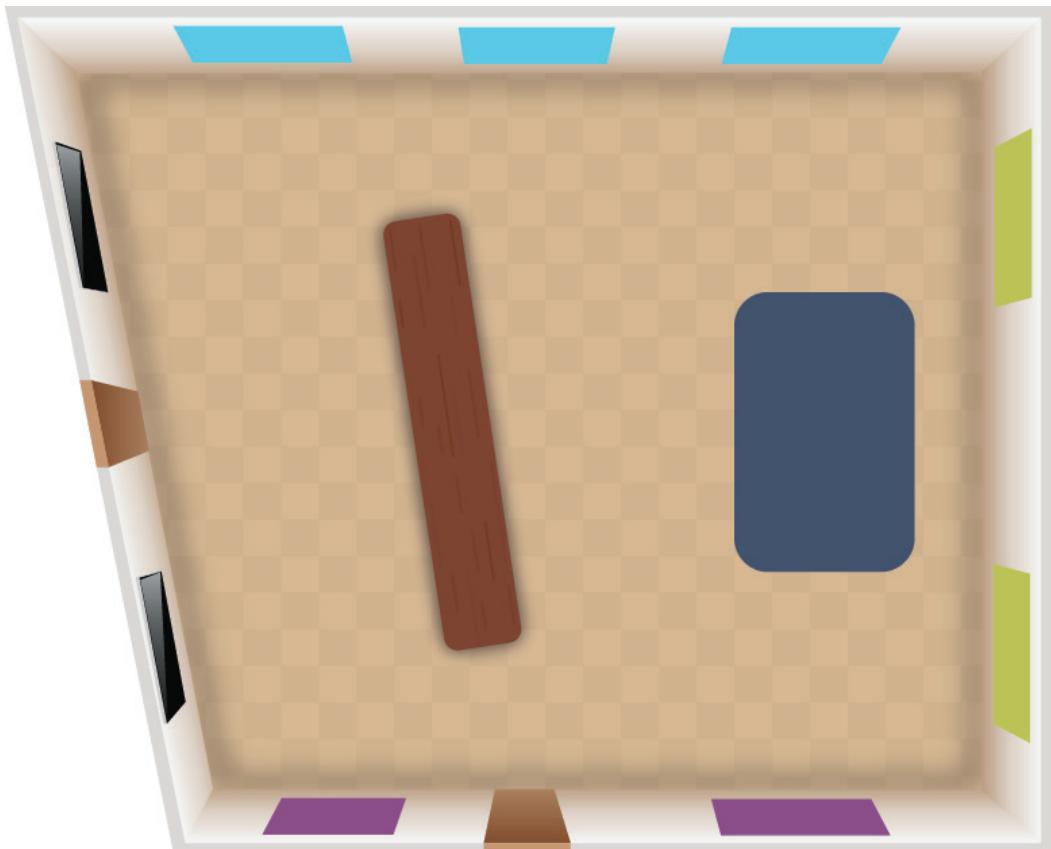

- 1** Biografija Štampara Makarija
- 2** Portret Štampara Makarija
- 3** Statua Štampara Makarija
- 4** Oktoih - prvoglasnik
- 5** Nova tehnika štampanja
(štampanje naslova iz jednog kalupa)
- 6** Poređenje
Gutenberg - Makarije
- 7** Interaktivni displeji
- 8** Muzejski eksponati
- 9** Klupe za posmatranje
- 10** Vitrine sa eksponatima

Legenda prostorije

Unutar ovih zidova smještena je prva crnogorska štampana riječ, nastala 1494. godine samo 40 godina nakon Gutenbergove Biblije. Ovaj prostor ima za cilj da oslika ljepotu prvog izdanja koje je nakon godinu dana rada, predstavljeno kao izdanje od 265 listova, štampanih u dvije boje. Raskošni ukrasi u renesansnom stilu i korica ukrašena zastavicama i inicijalima koji su uklopljeni u grb Crnojevića, ovdje nalaze svoje vječno počivalište. Posjetioci u ovom prostoru mogu steći utisak kako je izledala prva južnoslovenska cirilična štampa, te upoznati se sa kasnijim izdanjima prvoglasnika.

Prostorija "Oktoih"

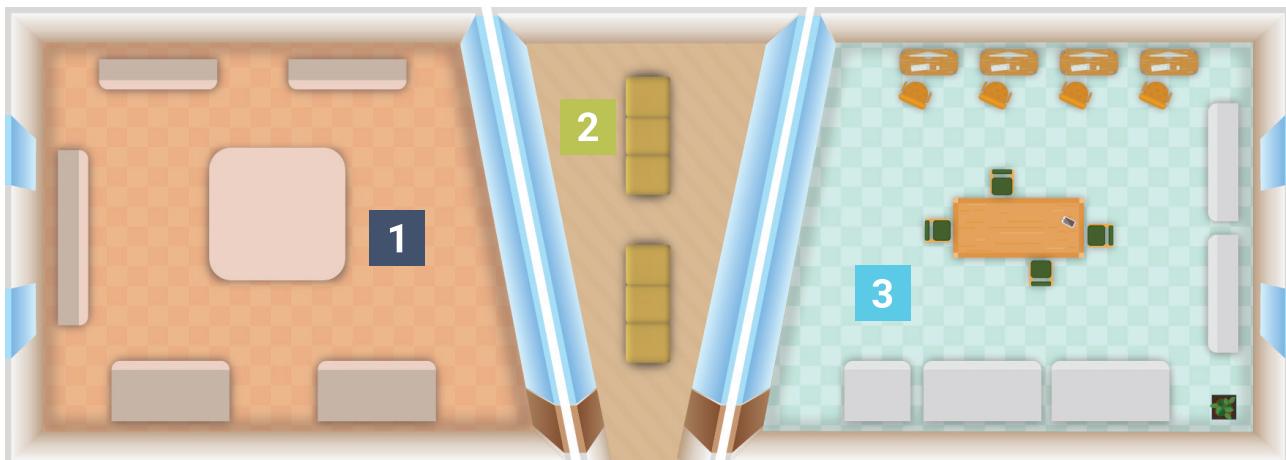
- 1** Oktoih Prvoglasnik
- 2** Ukršteni naslovi
- 3** Prikaz različitih izdanja Oktoiha
- 4** Tehnika štampanja
- 5** Interaktivni displeji
- 6** Vitrina sa eksponatima

Legenda prostorije

Između dva vremena

Dio muzeja *Između dva vremena* je dio Živog muzeja, koji je specijalno osmišljen kako bi posmatračima približio Obodsku štampariju nekad i sad. Sa ove pozicije posmatrač može u jednom trenutku biti i u prošlosti i u sadalnosti, samo jednim pogledom na lijevo odnosno desno. Kroz staklene zidove, može vidjeti kako je Obodska štamparija izgledala dok je njom rukovodio sam Makarije, sa prikazom mašina i načina štampanja. Pogledom na drugu stranu, posmatač može vidjeti savremenu štampariju u pogonu, koja ponosna na svoje ime i tradiciju, odgovara potrebama savremenog tržišta.

- 1** Stara štamparija
- 2** Klupe za posmatranje
- 3** Savremena štamparija

Dio muzeja "Između dva vremena"
sa legendom

Ovaj višenamjenski prostor namijenjen je edukaciji i održavanju brojnih radionica i predavanja. Centar je najviše namijenjen najmlađima sa ciljem da im približi istoriju štamparstva u Crnoj Gori, kao i njen značaj. Uz želju da najmlađi o štampariji Obod znaju više od osnovnih informacija iz udžbenika, ovaj prostor ima za cilj organizaciju interaktivnih radionica.

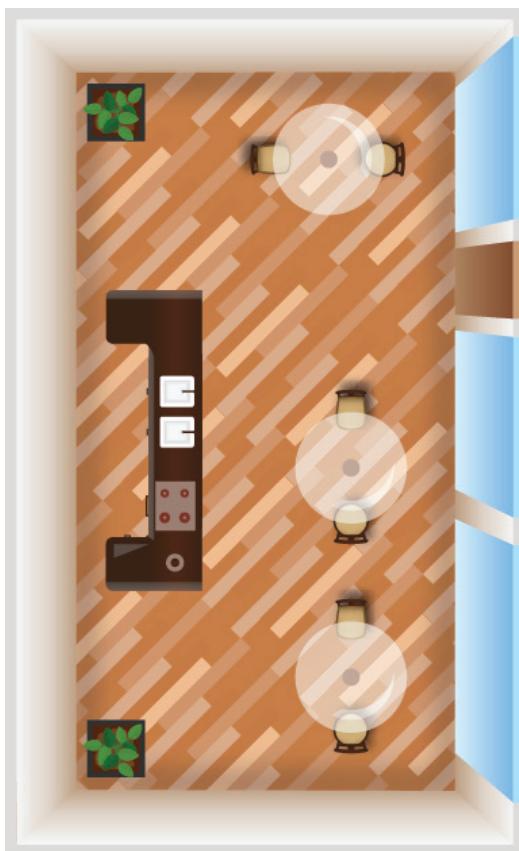

Centar za edukaciju

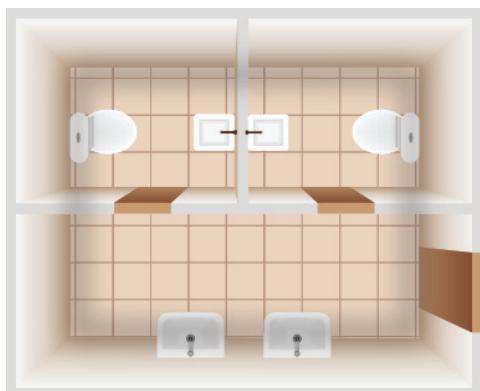

Kafe, toaleti i suvenirnica

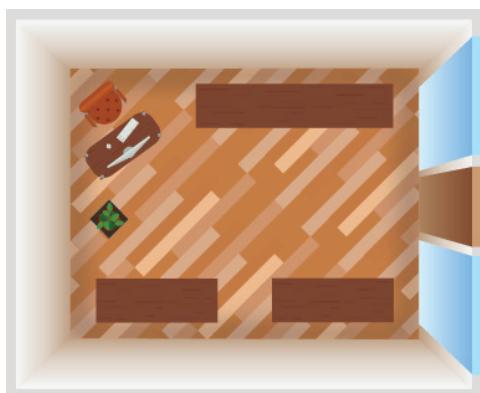
Kafe je prostor koji omogućava posjetiocima da se odmore tokom obilaska muzeja ili u pauzi između dva predavanja. Suvenirnica je predviđena kao prodajni prostor koji bi omogućio posjetiocima da sa sobom ponesu uspomenu na posjetu muzeju. Ista bi donijela prihode muzeju, od kojih bi se muzej održavao i unapređivao.

Kafe

Toaleti

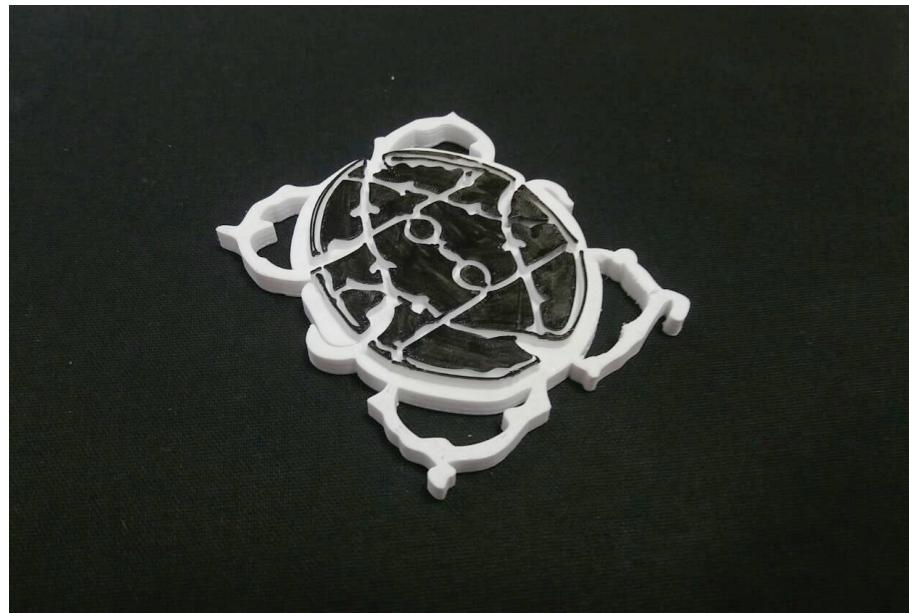

Suvenirnica

**Predlog
suvenira**

Ovaj projekat uključuje i osmišljavanje suvenira koji bi se mogli naći u suvenirnici muzeja. Suveniri podrazumijevaju magnete i priveske, sa motivima muzeja. Motivi koji se mogu iskoristiti su brojni, a ovdje se može vidjeti predlog jednog - znak štamparije Obod koji se može naći u različitim oblicima i veličinama. Na fotografijama se nalazi 3D model prototipa suvenira, oštampan na 3D printeru u okviru PRODE laboratorije.

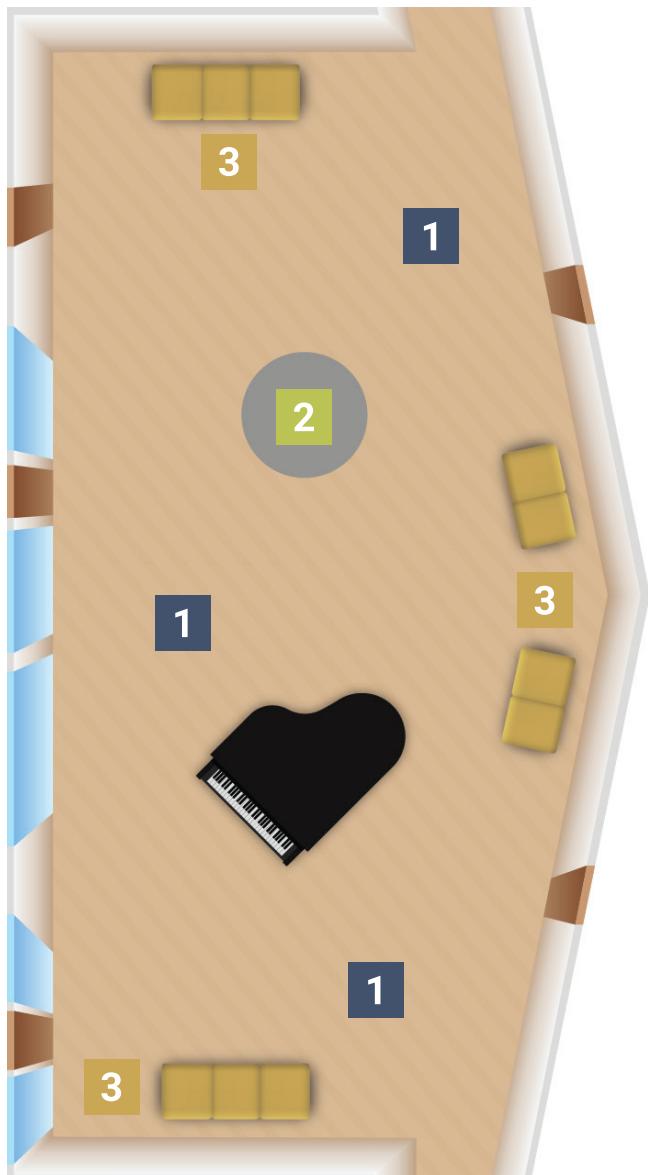
Prototip suvenira (magnet za frižider)

Atrijum

Ovaj otvoreni prostor koji se nalazi se u središtu muzeja, prestavlja središte nekadašnje Oktoih štamparije, ali i srce novonastale. Na njenom središtu nalazi se spomen ploča koja obavještava ali i opominje da je prva štamparija u Crnoj Gori nastala baš ovdje. Sa druge strane ovaj prostor danas je izložbeni prostor kako bi dao priliku mladim stvaraocima, sa ciljem da i današnja štamparija iznjedri značajna djela.

- Izložbeni prostor   **1**
- Centralni spomenik   **2**
- Klupe za posmatranje   **3**

Atrijum sa legendom

